

Steinringen

Kjernebiter

Bøk i blomst

Brenneriet

Kajalunden naturreservat

Bøkeskogen i Kajalunden tilhører Evje herregård. Den stammer opprinnelig fra en plantning rundt 1800, men i dag er skogen «forvillet». Noen av de plantede trærne står her fortsatt, mens utallige etterkommere har vokst opp som følge av naturlig frøspredning.

EDELLØVSKOGENE – PRODUKTIVE OG ARTSRIKE

Bøka hører med til edelløvtrærne – trær som krever varme og gjerne godt jordsmonn. I Kajalunden finner vi også lind, eik (sommereik), lønn og hassel.

Edelløvs-skogene er blant de mest artsrike naturtypene vi har i Norge. I tidligere tider fantes det langt mer av slike skoger enn i dag. Det er derfor viktig at gjenværende edelløvs-skoger bevares.

BØK PÅ FRAMMARSJ

Bøka anses som vårt yngste treslag. Man antar at den kom til landet med menneskers hjelp noen hundre år før vikingtiden.

Grana regnes gjerne som det mest konkurransedyktige treslaget på godt jordsmonn. Ved Kajalunden ser vi i dag likevel at gran må vike for bøk. Bøka er svært skyggetålende, og i konkurransen om lyset taper de fleste andre treslag. Dette ser man f.eks. i området rundt restene av det gamle brenneriet i reservatet.

Bøk

FÅ BLOMSTER – MYE SOPP

For di bøkeskogen er så skyggefull, er det få blomster som vokser her – unntaket er bl.a. hvitveisen som blomstrer før løvet stenger lyset ute. Til gjengjeld finnes det et mangfold av uvanlige sopper, ikke minst på de gamle og mer eller mindre råtne trestammene.

DET SUMMER OG KRYPER

Når plantelivet er variert, blir dyrelivet det også. Man kan regne med at antallet arter av insekter, edderkopper, tusenbein, meitemark osv. er svært høyt. Alle organismene danner et økosystem som er så komplisert at vi aldri vil klare å få full oversikt over det.

...OG SYNGER

Fuglenes vårkonsert er et kapittel for seg. I Kajalunden hekker en rekke hulerugere, bl.a. meiser, fluesnapper, kaie, skogdue og kattugle. Her finnes fire arter hakke-spetter - bl.a. den vesle dvergspetten - og deres reirhull brukes senere av andre fugler. Av uvanlige arter kan også nevnes den morellstein-knekkende kjernebiteren.

Dvergspett

LITT KULTURHISTORIE

Bøkeplantningen

Peter Elieson (1770-1833) kjøpte Evje herregård i 1792. Ca. 1800 fikk han plantet den bøkelen den som senere ble hetende Kajalunden. En bøkeallé ned til gården ble også anlagt, men den finnes ikke lenger.

Navnet Kajalunden

Eliesons søster Karen, også kalt Kaja, bodde på Evje i flere år og likte seg godt i bøkelen. Dette er trolig opphavet til navnet på lunden.

Gårdsbrenneriet

Sør i reservatet ligger grunnmuren etter gårdsbrenneriet som en gang fantes på Evje. Det kan ha vært i drift til 1849, da små destillasjonsapparater ble forbudt. Veien (nå stien) forbi dette stedet kalles Brenneribakken.

Steinringen

Johan Thorne (1843-1920) kjøpte Evje herregård i 1890, senere også Balke og østre og vestre Pålørød. Han var bl.a. ordfører i Moss, stortingsrepresentant, statsråd og forretningsmann. Thorne ønsket å bli gravlagt i Kajalunden. Som forberedelse til dette fikk han bygget den steinringen som fortsatt finnes her. Lerketrærne ble trolig plantet samtidig. Thorne fikk likevel ikke ønsket sitt oppfylt, for biskopen godkjente ikke gravplassen.

Danseplassen

På den åpne plassen i Kajalunden ble det tidligere arrangert dans og andre tilstelninger. En del av plassen holdes fortsatt åpen.

NOEN FAKTA OM RESERVATET

Fredet i 1981

Utvidet (og ny fredningsforskrift) i 2010

Areal: 62 dekar/mål

Hvitveis

FREDNINGSBESTEMMELSER

- All vegetasjon er fredet, også døde trær og busker
 - Bålbrenning er forbudt
 - All ferdsel skal skje varsomt og ta hensyn til vegetasjon, dyreliv og kulturminner
 - Motorferdsel er forbudt
 - Sykling er tillatt bare på eksisterende stier
 - Bruk av hest er ikke tillatt
 - Alle fysiske inngrep er forbudt
 - Teltleirer, idrettsarrangementer og andre større arrangementer er forbudt
- Sanking av bær og matsopp er tillatt
 - Jakt og fangst er tillatt etter gjeldende lovverk

DØDE TRÆR SKAPER NYTT LIV!

Skogen i reservatet hogges ikke, og trær som torker eller blåser over ende, blir normalt ikke fjernet (men stier holdes åpne). Slik har skogene «stelt seg selv» i millioner av år før mennesket gjorde sin entré. Svært mange arter av bl.a. biller og sopp har tilpasset seg dette og er helt avhengig av de døde trærne. I reservatet er det meningen at de naturlige prosessene skal få skje nokså uforstyrret. Dette vil gi gode vilkår for mange spesialiserte og sårbare arter. Skogen er rask til å erstatte døde trær med nye, men de døde trærne skaper et annerledes skogbilde.

FORVALTNING OG OPPSYN

Forvaltningsmyndighet: Fylkesmannen i Østfold, 1502 Moss, tlf. 69 24 70 00

Oppsyn: Statens Naturoppsyn